

מערכת „מערכות“ מעונינת לשמוע את חוות דעתם של אנשי כוחות הים בדרך מגמתו הרצויה של מדור חדש זה. וחודה על כל הערה והצעה שישירו בענין זה.

בעיות הגנה של ציים מול פצצת-אטום

עם זאת, הרי הזמן הנדרש לכך — פירושו, זמן של „אירקיום“ הספינות האלו כיתודות לוחמות, בנוסף על הקדשת כוחות ניכרים לטיפול בהן. ואין ידיעות מדויקות, מה היתה — למשל — מידת היפגעותן (מ בחינת הרדיר-אקטיביות) של אותן ארבע מ„ספינות ביקיני“ (מהן — שתי צוללות ושתי ספינות-עליה בחופים) אשר טוהרו עד כדי שימוש בטוּעל בשירות הצי. אכן, רק מדינה שיכלה ל„מחוק“ המחירי אחת עשרות רבות של אניות מכל הסוגים, עד לאניות מערכה ועד בכלל, יש בידה לברר לעצמה ברורות, למפרע, מה תהיה עצמת פגיעתו של גשק אטומי ב- כוחות-צי אשר יחידותיהם הן כה שונות בממדיהן ובמבנהן.

עם זאת, הרי גם הצי הכריטי, על אף אמצעיו המגוונים יותר, לא יתיר כליל על גסיונות מזככים כאלה. במשך שבעות על שבעות, בשנת 1949, „הדעשו“ חלקים בגופה ובמבנה-העילי של הסיירת „ארטוזה“ עי קרני „גמה“, מ„מרגמה“ אטומית ש- הוצבה על מצוף בסמוך. המקומות ה„מורעשים“ נבר- דקו אחיכ בדיקה מעולה ורבת-צדדים. משנסתיים שלב הניסויים, טוהרה „ארטוזה“ והיא עומדת עתה להמכר לגרוטאות.

מערכת הנסיונות האמריקאיים והבריטיים, מאז ביקיני, מסתמנות גם כמה מסקנות מעשיות. יהי אחדות מהן:

1. האניות חייבות להיות כמה שאפשר „זרמיות“ (Streamlined) בכדי להמיע מזויות ובלטות אח- רות במבנה החיצוני, העלולות לשמש מאחו למים (מאזור ההתפוצצות), או לפיריים רדיר-אקטיביים.
2. שטחי-המגורים, או החלקות על הסיפונים ה- עליונים שבהן הכרחי שיפעלו ויעבדו אנשים, חייבים להיות סגורים, ככל שניתן הדבר, ובאותו אורח

ארבע שנים ומעלה עברו מאז שתי ההתפוצצו- יות האטומיות האדירות באטול של ביקיני — ה- אחת מעל פני המים, והשניה מתחתם — אשר פגעו ב„ציהניסויים“, בן 90 הספינה, שעגן באותו אטול. ואם כי רוב תוצאותיו של אותו ניסוי עודן נשמרות בסוד כמוס (וכן — כל אשר העלה מאז המחקר, המתנהל כל הזמן, בענין מערכת השפ- עת הפצצה על אניות ועל צנתותיהן), מתחילות עתה, בכל זאת, להסתמן, דרך ציגורות שונות של בירור ופירסום, כמה וכמה מסקנות-משוערות. אין ספק כי יהיה במסקנות אלו כדי להשפיע השפעה מרעת על הטקטיקה-הציית של העתיד, אשר תשתנה מהקצה אל הקצה (ואתה, בדרך הטבע, תשתנה ביר- דאי-משהו גם האי-סטריטגיה הציית). מחסרי-הח- לך, כי אין כמעט אפשרות להפריז בהערכת כחור ההרסני של הגשק האטומי בים. לעומת זאת, נראה כי במסיבות מסוימות יתכן לעשות זכויה כדי לרכך את השפעותיו; אלא שדבר אחרון זה תלוי הרבה בתוספת ידיעה (ההולכת וצוברת, קמעוני- קמעה, בהתמדה), וכן בצירוד משוכלל, רב- די-וק, ולעתים — יקר מאוד.

„ראשית-הכמה“, המתבררת והולכת בענין התפור- צויות אטומיות-ימיות, היא כי ההתפוצצות שמת- חת לפני הים היא שגרמה ליותר מאשר תשעים ותשעה אחוזים מהרדיר-אקטיביות שנוצרת בספינות הנפגעות שבביקיני. הרי שענין ההתקפה על ציים מרוכזים פחות או יותר (ביחוד, כמונן, בנמלים ובחניות) לא יהיה מהדברים הקשים ביותר לבי- צוע מבחינה טכנית.

לעומת זאת, אחת המסקנות האחרות הנה, כי יתר- כן לטהר ספינות אשר הפכו רדיר-אקטיביות עקב התפוצצות כזו. זוהי עובדה חשובה, כי עד כה סברו רבים כי טיהור מעין זה לא יהיה ניתן כלל לביצוע.

יש לתת הבטחת-מגן למכשירים שצריכים להמצא בחצר.

3. יש לצמצם ככל האפשר את ממדי המבנים העיליים. נמצא, כי החלקים הגבוהים שבאניה עלרו לים להאחזו בתוכם זיהום רדיראקטיבי.

4. חמלים מרובי פורות — כגון: בדי-מפרש, ברזנט, חבלים, כיסויי-עץ ודיקט — ובעצם, כל דבר העשוי לספוג מים — אסור כי ימצאו על הסיפון ובחצר.

5. נראים הדברים כי ספינות הבנויות ב"ש"למותן מתכת הן אשר תיתנה את מכסימות ההבטחה בפני פצצת-האטום. מבחינה זאת יש ענין בדבר, כי בדרך כלל ספינות-מלחמה הנבנות והולכות עתה או אלו שמתקנים אותן לסוגי-תפקידים חדשים, מכילות מתכת בשיעור מרובה הרבה יותר מבעבר. ולמשל, "ספינות-האבטיפוס" הבריטיות החדשות — הפריגטות האנטי-צוללותיות — מכילות כמות רבה של אלומיניום, זאת המתכת קלת-המשקל. ועוד דבר. מאז ביקיני הוכתה, כי הפריורים ה-

רדיראקטיביים אשר הוטלו במים אינם חודרים לתוך גוף האניה כי אם "נדבקים" אליו. על כן יש להשתמש, בשביל פני-האניה העליונים, בצבעים כאלה אשר בהתיבשם מהווים "ציפוי" קשה וחלק ל-חלוטין — כי ידוע עתה שצבעים אלה עומדים בפני ה"זיהום" ביתר הצלחה מכל סוגי הצבעים האחרים. 7. מהאניות שנפגעו יש להסיר את הצבע, ע"י שפשוף או באמצעים חמימים. משנוקו הספינות, יש לצבוען מחדש. נמצא כי בתור תרופה זמנית ניהן "לכלוא" את החלקיקים הרדיראקטיביים ע"י כסוי החלקה הנגועה בשכבת צבא. כעבור זמן מסוים יהפוך כיסוי חדש זה רדיראקטיבי עצמו; אולם ניתן להסירו ולהחליפו כרצוי.

יצויין, כי כתוצאה מהניסויים השונים הולך שיעור הזמן הנדרש לטיהורה של האניה הלוך והתקצר. וכן ניתן לאנשים לעבוד, תוך תנאי-בטיחות, באניות רדיראקטיביות משך פרקי-זמן מוגבלים; כמובן, ב"מנאי שיהיו לובשים את לבושת-ההבטחה הנאות, ושומרים על כללי זהירות ידועים.

תכונות הים התיכון - והתכונה בו

ובאשר ללשון המעשה — להבדיל מהכללות היסטוריות-פילוסופיות כנ"ל — הספיקו עד כה יותר מ-100,000 קצינים, מלחים וחילי-הצי לשרת תקר-פת-שירות עם "הצי-הששי". אכן, מסבירים כי היה צורך בכך: "הים-התיכון הוא ים שאין זה מהדברים הקלים להכירו כיאות. מצויים בו ניגודים חריפים באשר לרוחות ולכמות החום והקור, לגיאות הים ושפלו ולזרמי-הים. חסרים בו "שיפועי" תוס-קור הדרגיים, העשויים להקל על העלמה-של-צוללות ולעשותה אפשרית יותר. מרחקו של מרכז-הים מהחופים אינם גדולים יחסית, ונדרשת מידה מיוחדת של עילנות שעה שעולה אפשרות של קרב. ורועותיו של הים-התיכון, כגון הים האדריאטי וזה האגאי, מצייגות בעיות מיוחדות משלהן בשטח הניווט והתמרון. בחופה הצפון-מזרחי של אפריקה מעטים הם הנמלים הנוחים-לחניה".

בצדן של הערות אלו, המתיחסות לצרכי האמון וההדרכה המיוחדים לים-התיכון, מצויות לעתים גם הערכות לצד האופרטיבי, של כוננות-ימיר-שלום, בפעולתו היום-יומית של "הצי-הששי", כגון: "יחידותיו נמצאות תמיד במצבים של התפרסות מחושבת, הן אסטרטגית והן טקטית (דהיינו — גם באשר למצביהן המקומיים, קשר ותיאום ליחידות, שכונות,

עתונות-הצי המקצועית של ארה"ב מקדישה מדי פעם רשימות והערות לבעיות הצייות, והניווטיות הכלליות, של הים התיכון; בעיקר, כמובן, סביב עובדת שהיתו הקבועה במימי הים-התיכון (חידוש-שנתחדש מאז מלחמת-העולם השניה) של כוח-צי אמריקאי ("הצי הששי") — אשר מהמדינות החוקיים-תיכוניות נהגה בעבר בקביעות, בדומה לכך, מאז המאה ה-19, רק בריטניה. עתונות זו מציינת בהזדמנויות שונות, בין תעודותיו של אותו "צי ששי" לארה"ב — פרט לתפקידים מדיניים-צבאיים ישירים הכרוכים, כמובן, בחניית-קבע כזאת של כוח ציי ניכר — את "אימונו של חבר עובדי-צי גרוב, מכל המקצועות והתפקידים, בתנאי השירות והפעולה באותו ים". אגב ציונים אלה נוהגים להב-ליט את השפעתה, המיוחדת במינה, של עצמת-ים על חייהם ומעמדם על העמים הים-תיכוניים, אשר "רק שעה שמעריכים אותה, ניתן גם להבין ברורות את תעודתו של הצי-הששי".

"הים-התיכון הוא עריסתה של הימאות; מאז נתקעה תיבת-נוח בהר אררט ועד ימינו אלה שימשה האניה סמל החיים והחופש לאוכלוסי אגן זה. קיסרות אחר קיסרות נפלו בכוח-אמת-המידה של עצמתים".

מסייעות וכוחות-עזר). עצמה זאת הנה בעלת משקל גדול מקצת מכפי שהוא נראה לגופה — כי היות „צבא-הצי“ נעזר בסידוריו האספקתיים והטכניים הכלליים של „הצי-הששי“, על כן — ביכולתו לנתר על חלק, לפחות, של כוחות-העזר הרגילים שלו. יחיי דות אלו של „צבא-הצי“ אמנם ביצעו, בכמה הודמ' נזיות תרגילי עליה-בחופים, בתנאיו המיוחדים של הים התיכון, השונים מאלה של הים הקאריבי והן של האוקיינוס-השקט — מקומות אימוניהם ונסיונם העיקרי.

צרכים לוגיסטיים וכיוב' — המ ער). הצי לעולם אינו חורג ממצב של איזון-פנימי, הן באשר למלאי הדלק והן ביחס לשאר אספקתו. גם כשיחידותיו נמצאות בתריסר נקודות שונות, בחלקים מרוחקים זה מזה של הים, הנן כלולות תמיד במסגרתה של תכנית-רבתי פועלת.

לצורך האימון יש, כמובן, ליחס חלק מתר צאות שהי'ן בים התיכון של יחידות „צבא-הצי“ (Marines) האמריקאי. מספרם של אלה עלה לפני כשנתים מאלף ומשהו עד לאלפיים ומעלה (דהיינו: כעצמת שני בטליונים של ימי-שלום ומעט יחידות

תמרונים צרפתיים לאבטחת ספנות בים-התיכון

דמנות לפתוח בהתקפה ישירה על ספן-התובלה. עם סיום התמרונים, במסיבת-עתונות, הודיע אד-מירלה-המשנה לאמברט הצרפתי כי האגד של „ציי-דיס-משמידים“, אשר תואר לעיל „אימת את התקוות אשר תלו בו“, וכי הצלחתו הצדיקה את המאמצים שנעשו במשך השנה שעברה בשדה טיפוחם של כוחות אנטי-צוללתיים מתואמים ובעלי כושר פעולה תכליתית, דבר המצוה על המשך עריכתם של תרגילי-ליס-משולבים בדומה לנ"ל.

אכן, לדעת עתונות-ציי מקצועית של צרפת אסור כי אותה הצלחה-בתמרון של הקבוצה האנטי-צוללתית תטפח אשליות בנוגע למידת הסכנות הכרוכה בפעולותיהן של צוללות חדישות, והתרגיל עצמו הוכיח ברורות, כי הגנתו של איזור-ימי בפני צוללות הפועלות בחבורות, ותחת הנהגה תקיפה ובעלת-יזמה, היתה מצריכה מספר גדול של קבוצות-פטרול אוויריות ופנימימיות.

וזאת אף זאת: פרט לצוללת אחת מהמשתתפות בתרגיל, נמנו השאר על טיפוסים שנבנו עוד בימי מלחמת-העולם השניה, שקצב-תנועתן מתחת לפני המים הנו אטי, וכושר צלילתן מוגבל משהו. וודאי הדבר, כי חבורת צוללות חדישות היתה גורמת, אפילו במסגרת של תמרון, טרחה רבה הרבה יותר ל„קבוצת-הצידי“, ועל כן כה חשוב, מבחינת אימון מציאותי והבהרת לקח ומסקנות, כי אמנם יתנן ל„קבוצת-הצידי“ בעתיד „מזון אשר לעיסתו קשה יותר — והוא המפתח את השנים“.

כן מסיקה מהנ"ל עתונות-הצי הצרפתית כי „ככל שנרבה בנושאות-מטוסים ובספינות-ליווי, לעולם לא יתיה לנו די“, וכאן מתחילה בקורת והערכות

בראשית קיץ שנה זו נערכו ע"י כוחות-ים צרפתיים תמרונים בהיקף ניכר במערבו ובמרכזו (סביב מלטה) של הים-התיכון. חשיבותם צוינה גם ע"י השתתפותם של כוחות-בריטיים בתוכם. נושאו של התרגיל המרכזי, שכונה „סימפניה“ — היה מבצע להגנת קווי-ספנות ים-תיכוניים. בשייטת הצרפתית נכללו: 3 אניות מקבוצת-הסיירות (מגד' לים שונים), 3 — מקבוצת-נושאות-המטוסים (שור' נות אף הן), 4 פריגאטות וסלופים, 5 ספינות-משחית-ליווי, 6 — מקבוצת-הצוללות; מהאניות הבריטיות השתתפו: סיירת אחת („ליברפול“, נושאת דגלו של אדמירל-המשנה לורד מאונטבאטן), 7 ספי' נות-משחית ו2 צוללות.

התרגיל „סימפניה“ היה בנוי מספר שלבים. השלב הראשון היה: בילוש אחר צוללות והתקפה עליהן באזור-ים נרחב למול חופיהן של קורסיקה וסרדיניה.

את השלב הזה ציינה העדיפות שהושגה ע"י השיי' תנף של נושאות-מטוסים — אוויריה — ספינות-פני-הים על פני השייתוף אוויריה — צוללות (ב-ש' הראשון מופיע, כמובן, בתפקיד של מגן על עורקי-הספנות, ואלו השני מביים את ההתקפה על תנועת התובלה בים). כדיעבד, מפציצי ה„אויב“, ומטוסי-הים שלו שעסקו בגילוי מטרות (בשמשם „מורי-דרך“ ומכונים ל„חבורות-הזאבים“ של צוללות) נתגלו והודרכו ע"י מטוסי-הקרב של נושה"מ „ארומאנש“; ומטוסי-הסיוור הצליחו להבחין בכל הצוללות, עד אחת. בשלב האחרון היתה ההנחה כי הצוללות לא הושמדו במהלך תקופת-התרגיל הראשונה, ועתה הופיעו על עורק השיירות-המלוות; גם הפעם נתגלו רובן ושותקו בטרם היתה להם ההזד

מפורטות לגבי תכנית-הבניה הצרפתיות בשטחים אלה, וכאן ציון:

ביחס לנושאת-המטוסים היה ספק רב בכך, האם הנה חיונית והכרחית בתנאי היס-התיכון, בעל טווחי-הים המוגבלים יחסית (על כן יכול היה מוסוליני לדבר על האיים וחצאי-האיים שבידי אי-טליה כעל "נושאות-מטוסים שלנו שאף לא ניתן יהיה להטביען כלל" — לעומת הצורך באניות כאלו במרחבי האוקיינוס-השקט, למשל. אולם נראה הדבר

שאם למערכות-ים אדירות, או להפרעת קווי-הספנות של יריב ניתן, "להסתדר" ביס-התיכון בלעדי אלו, הרי להגנה על הספנות בפני האויב הזעיר והמתחבא ששמו צוללת, וביחוד לתפקידי הליווי-האווירי הצמוד והמתמיד, הרי דוקא עתה, עם גדול יכולתה של הצוללת בגלגולה החדיש, נודע תפקיד רבי-ערך לנושאות-המטוסים אף בתנאיו של ים-הבינים המשתרע בין גיברלטר לסואץ על פני אלפי הקילומטרים של עורקי-תנועה חיוניים.

בריטניה - הצוללת מפילה צלה...

אשר יתכן וגם לו תהיה חשיבות אף במלחמה נגד צוללות: טורפאדו, מבקש-מטרה-מאליו (Homing) מכמה טוגים וטיפוסים, המסוגל ל"בקש" אחרי ספינת האויב, לקבוע בעצמו את קו-המסע אליה, לנוע לאורכו עד הגיעו אליה, וודאי שיש ענין, הקובע ברכה לעצמו בידיעה זו. אולם בזיון השני הנ"ל צילצלו כמה נימות אחרות.

בנאמרו "רבי-הכשרון וגלוי-הלב" (לפי זיון ירחיר) זה של ליגת-הצני הבריטית) של מיניסטר-ההגנה, עמנואל טינואל, נאמר ברורות כי, "הננו לקויים באשר לספינות מבלתי-מוקשים והננו נפגרים בציר דנו האנטר-צוללת"; וכמוצאה מכך יש, להחיש את מותן והנחה החדשה לנצרותנו, וביחוד האנטר צוללתיים, וללא את תוסף נחישות, פילוי-מוקשים, אירי-הצני ופני-הננו... באותו זיון נצמנו גם ציר ציל האירי, אשר הדגישו את ההפרש הפצום בתנאים שנוצר מהן החשיטה מלחמת-העולם השנייה, בה פעלו רק כ-30 צוללות גרמניות בבת אחת, כשמהירות המכסימלית שלהן במצב צלול לא עלתה על 9 קשר לשעה; ואלו עתה מצויים בעולם ציי-צוללות גדולים פי-כמה, ואחד מהם הגיע לכ-300 צוללות — וירבות מאלו הן בעלות מהירות של 20 קשר, במצוללת. על כן הציג ציר-ציל תכנית תביעות משולשת: להרבות נושאות-מטוסים, להרבות ספינות אנטי-צולליות, ולהגביר את עצמת חיל-המטוסים החופי (שאחד מעיקרי תפקידיו היה: פיטרול שטחי-הים ובילויש אחרי צוללות).

נואם אחר באותו זיון בבית-הנבחרים נגע בסוגיה הראויה לעיון בפני עצמה. הוא טען כי לא ניתנה תשומת-לב הראויה לבעיות הנוגעות לציי-הסו-חר בימות-מלחמה. "המצויה תכנית להחסנת תוחלים בנמלים הנמצאים במקומות נוחים-לכך, על פני העור

כמה פנים להתעוררות ולתכונה אשר התפתחותם של טיפוסים-צוללת חדישים ומשוכללים ביותר גורמים להם, כאחד הגילויים לדאגות אלה שימשו כמה דיונים בבתי-הפרלמנט של ארץ-הצני המובהקת, בריטניה, בחדשי הקיץ הזה. אכן, היה הבדל בולט בין שני דיונים: האחד בראשית מאי, ואלו השני — כשלושה חדשים מאוחר יותר. בראשון — עדין שלטה האימפטימיות הרשמית, "הלווד-הראשון לאדמירליוני", לורד הול (מידוענו מאז, מימי היותו מיניסטר-המושד בות) הכריז כי בריטניה, "מוסיפה לעמך בשורה הראשונה של התפתחות טיפוסים-צוללות חדשים וכל דרכי מלחמתים החדשים ביותר, הנה הרוחב ירי בור על ניסויים בריטניים ואמריקניים במצוללות הנשי ארות במצב-צליל תקיפות ממשכות ונצרות במצב זה מרתקים גדולים". הוא הוסיף כי, אכן, למעט מצב ציית אשר האדמירליות הבריטית תבני צוללות באשר לחקר וניסויים בענין צוללות מהירות יותר וביחס (וזהו בודאי הבעד החיוני והאקססלי יותר לברי-טניה) לדרטי הפעולות הנגד-צוללותיות. כמסופר על ידו, כבר נתנסתה האדמירליות בענין צוללת מנופזר השמל, אשר למהירותה ניתנת תגבורת ע"י סוללות-השמליות, וכן ע"י צורה חדשה של צוללת המונעת בכוחו של Hydrogen-Peroxid. לדבוי לורד הול, אין מדינה אשר לרשותה ידיעה רבה יותר ביחס לצורת-הנעה זו מאשר לבריטניה.

ועיד הערה המוקדשת לנושא שהוא אולי החיוני שבכולם: "יש לה לבריטניה ספינות ליווי בעלות מהירות מספיקה בשביל, "טיפול" בכל הצוללות אשר ידוע עתה על קיומן. ורובן של ספינות-הליווי שלנו מסוגלות לטפל אפילו בטיפוס הצוללת המקבל תג-בורת-השמליות למהירותו, והמגיע במהירותו ל-17 קשר בשעה".

באותה הזדמנות ציון גם גורם רבי-ערך נוסף —

לם כולו (למקרה של צורך לחמש אניות-סוחר לצר-
כרמלחמה — ויהא זה להגנתן העצמית, בפני צוללות
האויב ומטוסיו, ויהא זה להפיכתן ל„סיירות-סוחר“
מזוינות, להשתתפות כספינות-עזר לוחמות באבטחת
עורקיה-החבורה בימים ושיירות-התובלה העוברות
בהם) ? הישנם, מוכנים הסיירים להצבת תותר
חיים אלה באניות-הסוחר (בין השאר — חיזוק הסיי-
פונים, הנחת לוחות-בסיס מיוחדים למען אפשר את
הצבת הכלי על הסיפון — ובדומה לאלו) ? והאם
ישנו ציוד-הנמל ההכרחי להרמת משאות כבדים ?
כי, לפי דבריו של אותו בעל-נסיגון, „יתכן ובזבזי
נפח-ספינות החשובים ביותר נתרששו במלחמה מחד
מת העדר המנופים והמשענות, בשביל הנפת ציוד
כבד והוצאתו מבטן האניה, בנמלים אשר להם נועדו
המשלוחים.

בד בבד עם הבריר המאוחר יותר שבבית-הנבחר
רים הבריטי נתקיים דיון מקביל גם בית-הלורדים,
אשר בו, כידוע, יושבים-כבוד גם כמה ברי-הנסיגון
והסמך שבין האדמירלים הבריטיים הותיקים. אף שם
הוטל עיקר הדגש שבויכוח-הימי על ההגנה האנטר-
צוללתית, ובעיקר נסבו הברירות על שאלת כושרן
של ספינות-הליווי לסוגיהן, פריג-
טות ואחרות, להתמודדות בצוללות
המהירות. לעומת טענתו הכמותית-גרידא
של הלורד אלכסנדר, מי שהיה הלורד-הראשון לאד-
מירליות ומיניסטר ההגנה, כי „בימי דונרק לא היו
לבריטניה אלא 70 אניות-משחית וסלופים, ואלו לפי
המספר הנוכחי של „סירות-משחית ופריגטות אשר
לה טוב מעמדה האנטר-צוללתי בהרבה מזה שבי-
1939 — יש להזכיר את ההערות של מבקריו מאנשי-
הצי, כי „את הפריגטות מימי מלחמת-העולם יש,
במידה רבה, להוציא מכלל חשבון. אין הן יכולות
אפילו לדלוק אחר צוללת חדשה, בעלת מהירות
תתימית גבוהה, ודאי שלא לחסלה“.

באותו ויכוח הודגש שוב ערכו של כוחי-ימי
מאוזן (וניתנו הדגמות אקטואליות מאלפות לכך).
כוח כזה הוגדר כמורכב, ביהס מספרי מתאים, כך:
נושאות-מטוסים, סיירות, אניות-משחית וספינות-
ליווי.

אכן, הדיהם של דיונים אלה ניכרו בודאי בהחל-
טות שנתקבלו בסוף אבגוסט ובראשית ספטמבר,
בענין הוצאת מספר ניכר של ספינות-מלחמה (שמר-

נים ותשע בסה"כ) מצי-הרזרב הבריטי „מתוך הנפ-
טלין“ — והתקנתן-מחדש לשירות. שלושים
וחמש מהן שולות-מוקשים (כידוע, הרי אחד
מתפקידיהם הקטלניים ביותר של הצוללות — יחד
עם ספינת-פני הים המיוחדת לכך, ועם המטוס
הגדול — הנחת-מוקשים). השאר כוללות 7
אניות-משחית, 9 פריגטות, 5 סירות-טרופדו מנועיות,
24 ספן-עליה-בחופים (לרגלים, לרכב), ו-5 ספינות
למחסומי-הגנת נמלים. מספר זה הנו לצללה מחמיר
שית מכלל הספינות שב„צי-הרזרב“ (הקרוב ל-400),
וכנראה כי משתושלם המלאכה עליהן — ימשיכו
בתכנית זו של התקנת ספינות-הרזרב והידושן.

עם זאת מציינים, שאם כי מרבית הספינות שב-
רזרב ניתן להכשירן ליציאה לים תוך 10 עד 14 יום,
הרי אך מועטות מהן מצוידות בכלי-הנשק הסודיים
להשמדת צוללות, ומתקני-הבילוש אחריהן, אשר
הומצאו או טופחו מאז מלחמת-העולם. באשר לאניות-
המשחית מציינים במיוחד, כי מהמאה-הושש אשר לצי
הבריטי רק קרוב לשלושים נמצאות בשירות פעיל
מלא. למעלה מ-60 עודן „בנפטלין“, וכ-20 משמשות
לאימונים ולנסויים.

כמגמה חדשה בבניית ספינות המסוגלות לתפקידי
ליווי שיירות ולהגנתן, ולהשמדה פעילה של צול-
לות — או בהתקנתן-מחדש של ספינות קיימות —
יש לציין את תשומת-הלב לטיפול שנתחדש עתה,
הלא הוא: „הפריגטה האנטר-צוללתית“ המהירה.
אין לערובה באחיותיה-ל שם, הפריגטות מימי מל-
חמת-העולם אשר כ-130 מהן-כלולות עתה ב„צי
הרזרב“ (פרט לאלו שבשירות הפעיל). אלו הן ספי-
נות ששימשו קודם בתורת אניות-משחית (מהטי-
פוסים הגדולים, שבית-קיבולן הוא קרוב לאלפים
טון), או ספינות שנבנו במיוחד לכך. מהירותן מסגלת
אותן לתפקיד האנטר-צוללתי ויש בה תועלת גם
לקרב נגד מטוסים, ואלו גודלן מאפשר את הצבתם
של כל כלי-הזין והמתקנים הדרושים לשתי המטרות
גם יחד. כל הבניה החדשה בבריטניה של ספינות-
מלחמה מגודל מעין זה הוקצתה ל„פריגטות אנטר-
צוללתיות“ כאלו, גם אוסטרליה מתקינה מחדש,
כ„פריגטות א.ר.צ.“ את חמש אניות-המשחית אשר
נמסרו לה השנה כמתנה מידי בריטניה. ואלו קנדה
הוציאה עתה מהרזרב את 12 אניות-המשחית שלי-
ואף היא מתקינה אותן לפעולה נגד-צוללות.

שלוש שנים למחלקת ההדרכה

בימים אלה מלאו שלוש שנים להקמתה של מחלקת ההדרכה. מחלקה זו, או כפי שנקראה באותו זמן — אגף ההדרכה, לא היתה מוסד חדש בארגון ההגנה, אלא באה וירשה את לשכת ההדרכה שהיתה קיימת, על כל מפעליה. הקמת אגף זה באה אותה שעה, כרוכה בהחלטה העקרונית, בשלהי אוקטובר 1947, על אוגוזה-מחדש והרחבתה של ההגנה, לקראת תפקידי המלחמה שכבר נראו באופק. כסמל לפעולתו של מוסד ההדרכה בגלגולו החדש שימש קורס המ"מים הארצי הגדול, בראשית 1948, שהיה חלק מתכנית "עשרים-האלף" של ההגנה שנתכונה או להכשיר מפקדים ואנשי מקצוע עבור 20,000 איש — המספר המשוער עבור "צרכי אביב" של אותה שנה, לקראת פלישתם של צבאות ערב. קורס זה הצטיין בגישתו המעשית. בניגוד לקורסים מתקופת המחתרת הושם הדגש בעיקר על לימוד הטכניקה של הקרב ונשדה; ותוך כדי העמדת הטכניקה של הקרב, במסגרת פעולתו של המ"מ, במקום הראשון בחשיבות — נדחקה ותאוריו: הצבאית הגבוהה. קורס זה החדיר בחניכיו את ההכרח לקנות את היכולת לבצע את השמדת כוחו של האויב למעשה, בפועל ממש.

*

הבעיה העיקרית של מחלקת ההדרכה בתקופת המלחמה היתה, לרדוף אחר ההתפתחות והגידול העצומים של הצבא ולאדביקים. אותו מספר של "עשרים האלף", שנראה בראשית 1948 כמעט כחלום, חדל כעבור זמן קצר ביותר לענות על הצרכים הממשיים. קורסים לעשרות קיימו בכל הארץ בכל השטחים והמקצועות. מקצתם היו קורסים מעין אלה שהיו נהוגים גם קודם לכן — אולם תוך גישה חדשה ועניינית ללמוד התורה הצבאית; ומקצתם היו קורסים חדשים לכלי-נשק ומקצועות שלא היו קיימים עד לאותה תקופה בהגנה. תפקיד נכבד בהצלחת קורסים אלה היה לאותה שכה של מפקדים-מדריכים, ברובם יוצאי החייל והיחידות שבצבא הבריטי, אשר עבדה ללא לאות, ליקטה חומר הדרכה, ריכזה ציוד-אמונים והכשירה את הצבא לקרב.

*

עם סיום הקרבות נתעוררה בעיה חמורה ביותר. במשך תקופת הקרבות נשלחו יחידות ומפקדים רבים לשדה מבלי שקיבלו מראש הכשרה נאותה, ולפעמים אף ללא הכשרה כלל. עם זאת, חזרו יחידות אלה כשהן מנוסות-קרב, ולעתים — עם רצון או הבנה בלתי-מספיקים באשר לצורך ללמוד את כל התורה מחדש, והפעם באופן יסודי. היה זה מעין משבר, ולולא הטלת המרות — ספק אם ניתן היה לעמוד בפני "ההתנגדות הנפשית" של המפקדים ואנשי המקצוע אשר נשלחו אל ספטל הלימודים.

*

מחלקת ההדרכה לא צומצמה כלל עם תום הקרבות, יתר על כן היא אף נרחבה ותכניות רבות עומדות עדיין לפני הגשמתן. אלפי חניכים עוברים מדי שנה בשנה את הקורסים השונים של פיקוד ההדרכה — זה הגוף הארגוני המקיף את רשת בתי הספר המרכזיים, ואלו מטה המחלקה — אשר הופרד מן הפיקוד — מפקח נוסף לכך גם על כל תכניות האימונים בצבא כולו.

*

מטה מחלקת ההדרכה ממלא גם פונקציה נוספת. כאן עוסקים במחקר הטקטי של בעיות הצבא וכאן הולכות ומתגבשות הדוקטרינות וההלכות לגבי צבאנו בעתיד. דבר זה איננו מוגבל במיצוי לקצה-עבר בלבד, אלא אף מוצא את בטויו בניסוי כלים חדשים ובדיקת ציוד המוצע לצבא. מה"ד משמש כמרכז לפרסומים הצבאיים בשטח ההדרכה, ומן הראוי לציין שבניגוד לפרסומים הארעיים המוצאים ע"י בתי הספר השונים לתצרוכת פנימית בלבד, הרי כל פרסום רשמי של מה"ד הוכן במדוקדק, תוך מלוא המאמץ שיהא ראוי לתפקידו. בשטח זה חשוב להזכיר גם את המפעל הגדול של חידוש מלים ומונחים בעברית והתאמתם לצרכי הצבא המתפתח.

*

אין להעלות על הדעת סקירת פעולותיה של מחלקת ההדרכה מבלי להזכיר את האלוף חיים לסקוב אשר ליווה פעולות אלה ועמד בראשן מן הרגע הראשון, בשקידה רבה ובדבקותו למטרה. אכן, המוסד הועלה לרמה אשר אין כלל להתבייש בה, תודות לכושר ראית-הנולד שלו בתכנון בתי-ספר והקמתם זמן רב לפני שנתעורר, לכאורה, הצורך המעשי להם.

*

וכסיכום — ניתן לומר שלא תמצא שטח צבאי, אשר תבעיות הכרוכות בו עלולות להתעורר בפני צבאנו, שלא נוטה בו ע"י מפעל זה או אחר של מחלקת ההדרכה. אכן, מצויות כיום לרשותו של צבאנו הן ההלכות והן הזרוע-המבצעת המכשירה את האנשים לקראת ביצוע תפקידיהם במסגרת ההלכות.